

طبقه‌بندی مدل‌های کسب‌وکار با دسترسی آزاد^۱

تاشا ملینز-کوهن

گسترش مدل‌های دسترسی آزاد (OA) سریع بوده و در نتیجه چالش‌هایی را برای ذینفعان در برقراری ارتباط و همکاری مؤثر با یکدیگر ایجاد می‌کند. هدف این مقاله روشن کردن اصطلاحات و پرداختن به تناقضات و شکاف‌های موجود در تلاش‌های قبلی برای دسته‌بندی مدل‌های دسترسی آزاد و پشتیبانی از تصمیم‌گیری آگاهانه است. این مقاله **پنج نوع اصلی** را ارائه می‌دهد که هر کدام ویژگی‌ها و پیامدهای متمایزی برای تأمین مالی، عدالت و اجرا دارند. **مدل‌های تراکنشی** که در سطح قطعات جداگانه محتوا عمل می‌کنند، نویسندگان را در معرض پیامدهای مالی تصمیمات خود برای ایجاد دسترسی آزاد به محتوا قرار می‌دهند. آنها اغلب باید از بودجه خود هزینه کنند. **مدل‌های بسته‌ای** که توسط مذاکرات بین کتابخانه‌ها یا کنسرسیوم‌ها و ناشران هدایت می‌شوند، معمولاً در سطح مؤسسه عمل می‌کنند. بنابراین در بسیاری از موارد، نویسندگان در معرض جنبه‌های مالی تصمیمات دسترسی آزاد خود قرار نمی‌گیرند. در **مدل‌های مشارکتی**، جامعه به طور هماهنگ عمل می‌کند تا هزینه دسترسی آزاد را تا حد امکان بین افراد، موسسات و پشتیبانها سرشکن و توزیع کند. این مدل‌ها معمولاً توسط ناشران آغاز یا هدایت می‌شوند. **مدل‌های پشتیبانی شده** معمولاً نیاز به یک بازیگر واحد دارند تا مسئولیت تأمین مالی دسترسی آزاد را در یک حوزه یا عنوان خاص بر عهده بگیرد. **مدل‌های دسترسی آزاد جایگزین**، یا دسترسی فوری به چیزی غیر از نسخه ضبط شده^۲ (دسترسی آزاد جایگزین: مدل واسپارگاهی) یا دسترسی با تأخیر به نسخه ضبط شده (دسترسی آزاد جایگزین: مدل دسترسی با تأخیر) را ارائه می‌دهند.

یک سیستم طبقه‌بندی برای مدل‌های کسب‌وکار دسترسی آزاد

مدل‌های کسب‌وکار دسترسی آزاد (OA) در سال‌های اخیر گسترش یافته‌اند. بسیاری از ناشران، توافق‌نامه‌های تحول‌آفرین یا انتقالی، مانند مواردی که در فهرست ESAC Registry¹ فهرست شده‌اند، ارائه می‌دهند، در حالی که **اشتراک باز** یا اشتراک آزاد (S2O) Subscribe to Open به نقطه‌ای رسیده است که یک جامعه از متخصصان را برای به اشتراک گذاشتن تجربیات با این مدل گرد هم آورده است². ده‌ها مدل دیگر در حال اجرا هستند که همگی نام‌های تجاری مختلفی دارند Direct to Open - از MIT Press³، Community

¹. Classifying open access business models / Tasha Mellins-Cohen. "Insights" No. 37, 2024

^۲. اصطلاح Version of record در ادامه در مدل‌های جایگزین هم در مدل واسپارگاهی. هم مدل دسترسی با تأخیر این اصطلاح توضیح داده خواهد شد.

Action Publishing از PLOS⁴، و Opening the Future⁵ که همگی معانی مختلفی از دسترسی آزاد را به ذهن می‌آورند.

چالش ناشران، کتابخانه‌ها و تأمین‌کنندگان مالی، و البته نویسندگان، درک معنای این برچسب‌ها و همچنین شباهت‌ها و تفاوت‌های بین مدل‌های مختلف است. تلاش‌های قبلی برای مقابله با این موضوع وجود داشته است، اما این تلاش‌ها یا چندین سال قدمت دارند⁶، یا به اندازه کافی جامع نیستند⁷. در این مقاله، سیستم طبقه‌بندی نشان داده شده در شکل را شرح می‌دهم که مدل‌های مختلف موجود در حال اجرا یا پیشنهادی را در پنج نوع اصلی، با برخی تفاوت‌های ظریف که نیاز به زیرگروه دارند، گردآوری می‌کند⁸. بسیاری از مدل‌های شرح داده شده با طرح S (Plan S)⁹، که توسط گروه بزرگی از تأمین‌کنندگان مالی عمدتاً اروپایی در سال ۲۰۱۸ تصویب شد و از ژانویه ۲۰۲۴ برای مونوگراف‌ها اعمال شد، مطابقت دارند. به عنوان مدل، آنها همچنین به طور گسترده با یادداشت جدیدتر¹⁰ OSTP³ ایالات متحده مطابقت دارند، اگرچه اجرای این یادداشت در آمریکا به بنگاههای فدرال مختلف به عنوان مثال NIH⁴ واگذار شده است و جزئیات ممکن است متفاوت باشد. با این حال، من تاکید می‌کنم که یادداشت OSTP مستلزم داده‌های باز و همچنین دسترسی آزاد به محتوای منتشر شده است و سیاست‌های ناشران در مورد آن موضوع ممکن است برای برآورده کردن این الزامات نیاز به بازنگری داشته باشد. در ادامه این مقاله، ویژگی‌های هر دسته از مدل‌های اجرایی دسترسی آزاد و همچنین مدل‌های خاصی که در هر دسته قرار می‌گیرند و برخی از مزایا و معایب آشکارتر آنها را شرح خواهم داد.

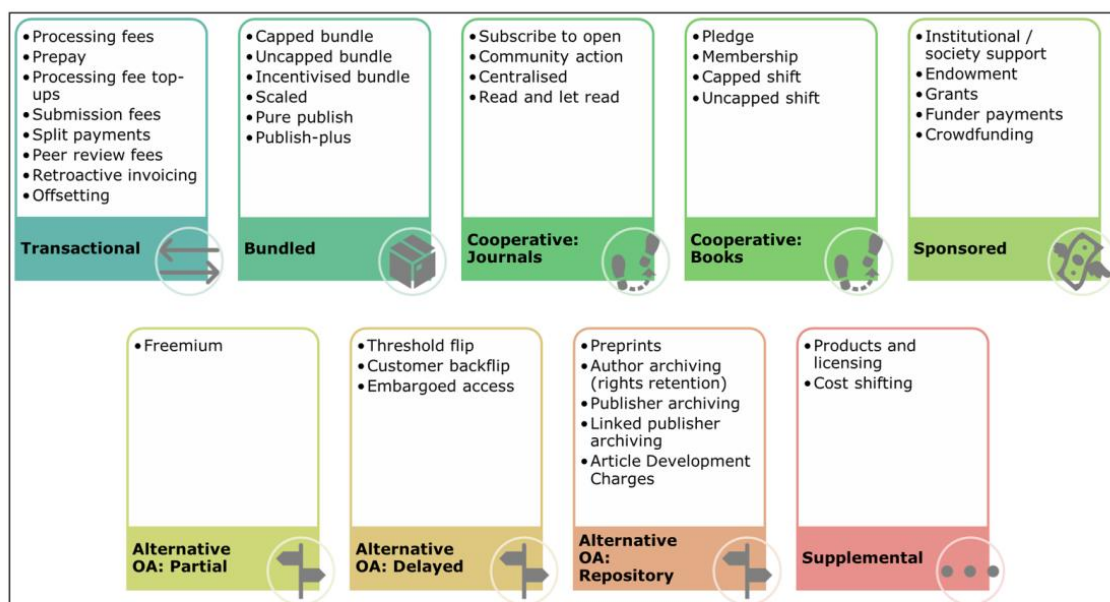

Figure 1. A classification scheme for open access business models

³. Office of Science and Technology Policy

⁴. National Institute of Health (USA)

برخی از اصطلاحاتی که معمولاً با دسترسی آزاد مرتبط هستند، در دسته های من یا مدل های نامگذاری شده در دسته ها ظاهر نمی شوند.

انتقالی و تحول آفرین Transitional and transformational

معاملات اصلی بسته ("خواندن و انتشار") گاهی اوقات به عنوان توافق نامه های تحول آفرین یا انتقالی برچسب گذاری می شوند. از آنجایی که تغییر از حالت بسته به حالت باز می تواند هدف یا ویژگی هر یک از مدل های تجاری شرح داده شده در زیر باشد، من از اصطلاحات انتقالی یا تحول آفرین برای توصیف یک مدل تجاری یا یک دسته از مدل ها استفاده نمی کنم.

برنزی، سبز، طلایی و الماسی Bronze, green, gold and diamond

این اصطلاحات برای توصیف بسیاری از مدل های مختلف دسترسی آزاد استفاده می شوند و به همین دلیل می توانند بی فایده باشند. به عنوان مثال، در حالی که برخی استدلال می کنند که مدل الماس Diamond فقط باید برای شناسایی مدل هایی استفاده شود که نه نویسندگان و نه کتابخانه ها برای انتشار هزینه ای پرداخت نمی کنند، برخی دیگر ادعا کرده اند که مدل های بدون هزینه نویسنده، مانند اشتراک باز S2O⁵، نیز می توانند "الماس" در نظر گرفته شوند. برای جلوگیری احتمالی از این سردرگمی، و برای روشن شدن اینکه حتی در مواردی که هیچ هزینه ای برای نویسنده یا کتابخانه وجود ندارد، هزینه های انتشار باید پوشش داده شود، من از "پشتیبانی مالی شده"⁶ به عنوان نام دسته استفاده می کنم.

به طور مشابه، طلا ممکن است هم برای شناسایی مدل عملیاتی یک مجله (به عنوان مثال، ترکیبی در مقابل طلایی) و هم به عنوان اختصار برای مدل های تراکنشی یا بسته ای استفاده شود. من هنگام توصیف مدل های عملیاتی از فقط دسترسی آزاد OA-only استفاده می کنم و از توصیف مدل های تجاری با اشاره به فلز-جواهر خودداری می کنم.

در نهایت، برنز و سبز اغلب به عنوان اختصار برای برخی از مدل های دسترسی آزاد جایگزین استفاده می شوند. من برای مدل های برنزی از «دسترسی با تاخیر»⁷ استفاده کرده ام، در حالی که سبز در دسته مدل های واسپارگاهی قرار می گیرد.

⁵ subscriptions to OA

⁶ sponsored

⁷ . embargoed access

دسته اول: مدل‌های تراکنشی transactional models

این دسته مدل‌هایی را گرد هم می‌آورد که در آن‌ها ناشران برای هر مورد منتشر شده هزینه‌ای دریافت می‌کنند و به این ترتیب هزینه‌ها را مستقیماً به تولیدکنندگان تحقیق منتقل می‌کنند - یعنی مؤسساتی که تحقیقات بیشتری منتشر می‌کنند، هزینه بیشتری را متحمل می‌شوند، در حالی که مدل‌های اشتراکی قصد دارند هزینه‌های یکسانی را بین مؤسسات مطالعه و نشر تقسیم کنند. از زمان معرفی هزینه‌های پردازش مقاله (APC) در روزهای اولیه دسترسی آزاد، مدل‌های تراکنشی در مقیاسی که ناشران در زیرساخت‌ها و مدیریت سرمایه‌گذاری کرده‌اند، عملکرد خود را ثابت کرده‌اند (همانطور که با رشد ناشران زیر پشتیبانی APC مانند MDPI⁸ و Frontiers⁹ و دیگران مشهود است).

ناشران برای هر مورد منتشر شده هزینه‌ای دریافت می‌کنند و به این ترتیب هزینه‌ها را مستقیماً به تولیدکنندگان تحقیق منتقل می‌کنند.

سوالات بسیار واقعی در مورد عدالت مدل‌های تراکنشی وجود دارد، زیرا همه نویسندگان به بودجه دسترسی ندارند و ممکن است ترجیح دهند بودجه را به اولویت‌های دیگر، حتی اگر در دسترس باشد، اختصاص دهند. این امر به ویژه در مورد نویسندگان کشورهای کم‌درآمد و در رشته‌های کم‌درآمد مانند هنر و علوم انسانی صادق است. این مشکل برای مجلات بسیار گزینشی مانند Nature تشدید می‌شود، جایی که APC برای دسترسی آزاد فوری ۸۸۹۰ پوند (۱۲۲۹۰ دلار آمریکا، ۱۰۲۹۰ یورو) در زمان نگارش این متن بود.¹¹ در برخی محافل، این تصور نیز وجود دارد که مدل‌های تراکنشی پرداخت برای انتشار ممکن است بر استانداردهای ویراستاری در ناشران متخلف یا بالقوه متخلف تأثیر بگذارند.

چهار مدل تراکنشی مشخص وجود دارد:

هزینه‌های پردازش (مقاله، کتاب و فصل کتاب) Processing fees (article, book and chapter)

هزینه‌ای برای انتشار که جایگزین اشتراک یا سایر درآمدهای فروش می‌شود. همه مدل‌های تراکنشی دیگر شامل عنصری از این هزینه‌های پردازش هستند.

پیش‌پرداخت Prepay: حساب‌های پیش‌پرداخت، مؤسسات یا کنسرسیوم‌ها را تشویق می‌کنند تا مبلغی را نزد ناشر واریز کنند.¹² نویسندگان مؤسسه ممکن است برای پرداخت هزینه‌های پردازش، اغلب با نرخ تخفیف، از صندوق «برداشت» کنند. در صورت کم شدن موجودی صندوق، می‌توان حساب‌های پیش‌پرداخت را شارژ

⁸. Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI) <https://www.mdpi.com/openaccess>

⁹. Frontier (Peer-Review Publisher). <https://www.frontiersin.org/>

کرد تا امکان ادامه انتشار دسترسی آزاد فراهم شود. از طرف دیگر، مؤسسه یا کنسرسیوم ممکن است تصمیم به بستن حساب و درخواست بازگشت هر گونه وجه باقیمانده بگیرد.

افزایش هزینه پردازش Processing fee top-ups: در این مدل، هزینه پردازش پایه ممکن است با

هزینه‌هایی برای خدمات اضافی، مانند بررسی سریع هم‌تا 13، پشتیبانی زبانی یا بازآفرینی تصویر، تکمیل شود.

هزینه‌های ارسال Submission fees: که در اقتصاد و تجارت نسبتاً رایج است 14، هزینه‌های ارسال را می‌توان در ترکیب با مدل دیگری برای تقسیم بار هزینه برای مجلاتی با نرخ رد بالا استفاده کرد، زیرا هزینه‌های مقالات رد شده تا حدی بر عهده نویسندگان آن مقالات است. در زمینه دسترسی آزاد، ناشران ممکن است به نویسندگان مقالات پذیرفته شده این فرصت را بدهند که هزینه ارسال خود را در مقابل هزینه پردازش دیگری جبران کنند.

من دو مدل دیگر را به عنوان تراکنشی طبقه‌بندی کرده‌ام، هرچند که این موضوع به اندازه چهار مدل اول واضح نیست:

پرداخت‌های تقسیم‌شده Split payments: در این مدل، پرداخت‌های سالانه از مؤسسه یا کنسرسیوم مشترک برای پوشش هزینه‌های دسترسی به محتوای اشتراکی و کمک هزینه دسترسی آزاد استفاده می‌شود. به عنوان مثال، در توافق بین کتابخانه دیجیتال کالیفرنیا CDL و SpringerNature 15، کتابخانه "حداقل ۱۰۰۰ دلار اول هر APC" را برای نویسندگان مربوطه پوشش می‌دهد و نویسندگانی که مایل به ایجاد دسترسی آزاد محتوای خود هستند، ملزم به پرداخت مابقی هزینه پردازش، در صورت وجود، هستند. می‌توان استدلال کرد که پرداخت‌های تقسیم‌شده باید به عنوان یک مدل بسته‌بندی طبقه‌بندی شوند، اما وجود هزینه از طرف نویسنده باعث شده است که آن را در اینجا بگنجانم.

هزینه‌های بررسی هم‌تا Peer review fees: در سال ۲۰۲۲، eLife تغییری را در مدل ویرایش و کسب و کار اعلام کرد. طبق مدل جدید، هر مقاله‌ای که از مرحله‌ی اول ویراستاری (که گاهی پیش‌غربالگری یا ارزیابی روی میز نامیده می‌شود) عبور کند، با پرداخت هزینه‌ی بررسی هم‌تا، که در زمان نگارش ۲۰۰۰ دلار تعیین شده است، برای بررسی هم‌تا ارسال می‌شود. ۱۶ مقالاتی که بررسی هم‌تا می‌شوند، به صورت پیش‌چاپ‌های بررسی شده در دسترس قرار می‌گیرند و به نویسندگان این حق انتخاب داده می‌شود که آیا نسخه بعدی مقاله را به صورت نسخه‌ای از رکورد (VOR) منتشر کنند یا خیر. این مانند مدل پلتفرم‌های باز است که در دسته‌ی تکمیلی ذکر شده است. من تصمیم گرفته‌ام هزینه‌های بررسی هم‌تا را به عنوان تراکنشی طبقه‌بندی کنم، زیرا پلتفرم‌های باز یک محصول هستند، نه یک مدل تجاری واقعی.

مدل‌هایی در دسته تراکنشی وجود دارد که به نظر می‌رسد دیگر فعال نیستند، اما شایان ذکر است:

فاکتورهای گذشته‌نگر Retroactive invoicing : مؤسسات ممکن است تصمیم بگیرند برای تمام محتوای منتشر شده در دوره، یک فاکتور ماهانه یا فصلی واحد دریافت کنند، که اغلب با نرخ تخفیف در مقایسه با هزینه پردازش کامل است. نویسندگان برای اضافه کردن یک تراکنش به فاکتور به مجوز مؤسسه نیاز دارند.

جبرانی Offsetting: این مدل که توسط انجمن سلطنتی شیمی با عنوان «طلا در برابر طلا»^{۱۷} ایجاد شده است، به مؤسساتی که اشتراک خریداری می‌کنند، اعتبار می‌دهد که می‌توانند برای هزینه‌های تراکنش برای انتشار دسترسی آزاد استفاده شوند.

دسته دوم: مدل‌های "بسته‌ای" (یا بسته بندی شده) bundled models

در حالی که بسیاری از مدل‌های این دسته برای ترکیب هزینه‌های خواندن و انتشار ساخته شده‌اند، این دسته شامل بسته‌های نهادی دیگری مانند ترتیبات انتشار خالص نیز می‌شود. یک شباهت کلیدی بین همه مدل‌های بسته‌ای این است که آنها نیاز نویسندگان به پرداخت هزینه‌های تراکنش برای انتشار را از بین می‌برند.

مزیت این مدل‌ها این است که آنها معمولاً از مسیرهای فروش تثبیت شده استفاده می‌کنند، یا مستقیماً بین کنسرسیوم‌ها یا مؤسسات و تیم‌های فروش ناشر مذاکره می‌شوند یا در مورد بسته‌های با قیمت ثابت، از طریق نمایندگان فروش فروخته می‌شوند. به همان اندازه، پتانسیل کاهش اصطکاک در گردش کار نویسنده نیز سودمند است، به طوری که برخی از مدل‌های بسته‌بندی شده، فعالیت انتشار نامحدودی را برای نویسندگان واجد شرایط ارائه می‌دهند و برخی دیگر به مدیران مؤسسه اجازه می‌دهند بدون نیاز به تعامل با نویسنده، واجد شرایط بودن را تأیید کنند. با این حال، این گردش‌های کاری همیشه یکپارچه نیستند و این احتمال وجود دارد که مقالات واجد شرایط از دست بروند و در نتیجه پشت یک دیوار پرداخت Pay wall منتشر شوند، یا نویسندگان همچنان نیاز به مداخله برای اطمینان از انتشار مقالات به صورت دسترسی آزاد داشته باشند.

مدل‌های بسته‌بندی شده‌ای که فعالیت خواندن و انتشار را ترکیب می‌کنند، اغلب هزینه‌های اشتراک موجود را، یا به جای یا علاوه بر هزینه‌های تراکنشی موجود، مجدداً مورد استفاده قرار می‌دهند، که می‌تواند به عنوان یک مزیت تلقی شود. با این حال، سوالاتی در مورد پایداری بلندمدت آنها در مواجهه با بودجه‌های تحت فشار کتابخانه و افزایش خروجی انتشارات باقی می‌ماند و نیازی به ذکر لغو پشتیبانی طرح S (Plan S) برای چنین مدل‌هایی در پایان سال ۲۰۲۴ [18](#) نیست. مانند مدل‌های تراکنشی، مسائلی در مورد برابری نیز وجود دارد، زیرا محققان در مؤسسات با بودجه خوب احتمالاً تحت پوشش شرایط توافق قرار می‌گیرند. چهار مدل اول در این دسته ممکن است همگی به عنوان توافق‌نامه‌های خواندن و انتشار یا **تحول آفرین transformational** نامگذاری شوند، اما ماهیتاً متمایز هستند، هم از نظر نحوه تعیین قیمت‌گذاری معمول و هم از نظر تجربه نویسنده:

بسته‌های محدود Capped bundles: قیمت‌گذاری بسته‌های محدود معمولاً بر اساس پرداخت‌های اشتراک از پیش موجود است، که به موجب آن کتابخانه‌ها برای حفظ دسترسی اشتراکی به محتوای دارای دیوار پرداخت، هزینه پرداخت می‌کنند. علاوه بر این هزینه خواندن، یک پرداخت جداگانه برای تعداد ثابتی از مقالات دسترسی آزاد (یا فصل‌ها و غیره) وجود دارد که معمولاً بر اساس یک هزینه پردازش استاندارد است. ماهیت قراردادهای محدود به این معنی است که معمولاً نویسندگان باید طبق شرایط قرارداد، مجوز نهادی را برای انتشار دسترسی آزاد دریافت کنند. در مواردی که این اتفاق نمی‌افتد، انتشار مقالات دسترسی آزاد بر اساس اولویت دریافت است و این خطر وجود دارد که تعداد مقالات دسترسی آزاد موسسه از حد مجاز فراتر رود و مجبور به پرداخت هزینه‌های پردازش اضافی شود، همانطور که در قرارداد Jisc Wiley در سال ۲۰۲۰ اتفاق افتاد 19.

بسته‌های بدون محدودیت Uncapped bundles: قیمت‌گذاری معمولاً بر اساس روندهای انتشار تاریخی است و کتابخانه‌ها برای پوشش هزینه‌های تولید تمام خروجی‌های تحقیقاتی خود به صورت دسترسی آزاد در طول مدت قرارداد، با نرخ ثابتی هزینه پرداخت می‌کنند. این هزینه انتشار رایگان با هزینه مطالعه بر اساس نرخ‌های اشتراک با تخفیف زیاد همراه است 20. برای ناشران کوچک‌تر با منابع محدود، این بسته‌های بدون محدودیت ممکن است به دلیل کاهش هزینه‌های اداری، نسبت به بسته‌های دارای محدودیت ترجیح داده شوند، علیرغم خطر انتشار تعداد بیشتری از مقالات نسبت به آنچه روندهای تاریخی پیشنهاد کرده‌اند. این معاملات معمولاً نیازی به تأیید نهادی برای انتشار ندارند و این امر بار دیگر تقاضاهای اداری از کتابخانه را کاهش می‌دهد.

بسته‌های تشویقی Incentivized bundles: بسته‌های تشویقی بر پایه بسته‌های محدود یا نامحدود تنظیم می‌شوند، با اضافه یا پوشش یک انگیزه عدم انتشار. به عنوان مثال، مدل «بخوانید، منتشر کنید و پیوندید» Read, 'Publish & Join' متعلق به انجمن فیزیولوژی آمریکا 21، شامل عضویت در انجمن برای همه اعضای هیئت علمی مربوطه یا کسانی است که به عنوان نویسنده یا داور با مجلات انجمن همکاری می‌کنند، در حالی که «بخوانید، منتشر کنید و به دیگران اطلاع دهید» 22، شرکت کارگر Karger خدمات بازاریابی گسترده مانند پادکست یا انیمیشن ارائه می‌دهد. سایر انگیزه‌ها می‌تواند شامل ثبت نام با تخفیف در رویدادها یا آموزش انتشار ویژه مؤسسات باشد.

مقیاس‌بندی شده Scaled: توسط "انجمن ماشین‌های محاسباتی امریکا" ACM¹⁰ تحت عنوان «ACM Open» ایجاد شده است 23، مدل‌های بسته‌بندی مقیاس‌بندی شده بر اساس پایه هزینه ناشر و درآمد کل تاریخی آن هستند. مدل‌های مقیاس‌بندی شده به جای قیمت‌گذاری بر اساس هر مقاله منتشر شده، از میانگین استفاده می‌کنند.

10. Association for Computing Machinery

مدل‌های بسته‌ای که فعالیت خواندن و انتشار را ترکیب می‌کنند، اغلب هزینه‌های اشتراک موجود را، چه به جای هزینه‌های تراکشی موجود و چه علاوه بر آنها، تغییر می‌دهند.^{۱۰} محدودده‌های انتشار مقاله برای قرار دادن مؤسسات در سطوح قیمت‌گذاری، با درآمد حاصل از هر سطح که متناسب با نسبت مقالات منتشر شده، در نظر گرفته شده‌اند. به عنوان مثال، اگر ده مؤسسه به طور جمعی مسئول ۲۵٪ از مقالات باشند، قیمت‌گذاری سطح، قیمت سالانه هر مؤسسه را ۲۵٪ از پایه هزینه یا کل درآمد تاریخی تعیین می‌کند. بنابراین، مؤسسات تحقیقاتی که محتوای زیادی منتشر می‌کنند، تحت این مدل شاهد افزایش قابل توجه هزینه هستند.

یک مدل در این دسته، یک مدل استثنا است، زیرا در حالی که تمام هزینه‌های دسترسی آزاد سازمانی را در یک پرداخت واحد بسته‌بندی می‌کند، هیچ مؤلفه‌ای برای خواندن را شامل نمی‌شود.

انتشار محض Pure publish : در ابتدا توسط ناشران دسترسی آزاد طلایی مانند Frontiers^{۲۴} ایجاد

شد تا اطمینان حاصل شود که در عجله برای امضای قراردادهای بسته‌ای، نادیده گرفته نمی‌شوند. آنها جنبه خواندن سایر مدل‌های بسته‌ای را حذف می‌کنند و صرفاً بر انتشار محتوای دسترسی آزاد در ازای هزینه ثابت تمرکز دارند و معمولاً با عدم محدودیت از حساب‌های پیش‌پرداخت متمایز می‌شوند. حساب‌های انتشار محض گاهی اوقات به عنوان عضویت علامت‌گذاری می‌شوند، که در آن حساب برای یک دوره مشخص (اغلب یک سال تقویمی) فعال است و هرگونه وجهی که در آن مدت توسط نویسندگان استفاده نشود، توسط ناشر حفظ می‌شود. نوع «سهام جهانی» از انتشار خالص، که توسط PLOS^{۲۵} ایجاد شده است، معاملات نهادی را بر اساس خروجی تحقیقات تاریخی مؤسسه در آن زمینه و سطح وام‌دهی بانک جهانی کشورشان قیمت‌گذاری می‌کند. لازم به ذکر است که هیچ چیز مانع از پذیرش قیمت‌گذاری سهام جهانی توسط سایر ناشران در سایر مدل‌های تجاری دسترسی آزاد نمی‌شود.

یک مدل نهایی در این دسته قرار می‌گیرد که مورد بحث بوده است اما به نظر نمی‌رسد در حال حاضر فعال باشد:

انتشار پلاس^{۱۱} Publish-plus : به مؤسسات این گزینه ارائه می‌شود که یک بسته انتشار را با نرخ

تخفیف به اشتراک موجود خود اضافه کنند و به نویسندگان مؤسسات مشترک اجازه می‌دهد تا دسترسی آزاد را بدون هزینه‌های تراکشی منتشر کنند. همانند بسته‌های انتشار خالص یا بسته‌های تشویقی، هر دو نسخه محدود و بدون محدودیت از انتشار-پلاس می‌توانند در دسترس باشند. من گمان می‌کنم که این بسته‌ها احتمالاً مورد توجه ناشرانی قرار خواهد گرفت که آرشیوهای عمیقی دارند که همگی پشت یک

^{۱۱}. با همه خودداری از بکار بردن - یا کمتر بکار بردن - اصطلاحات خارجی در متن فارسی، در این مورد چیزی به ذهنم نرسید جز انتشار پلاس. انتشار-فرا را هم بدم نیامد ولی احساس کردم این یکی قابل فهم‌تر باشد.

دیوار پرداخت^{۱۲} نگهداری می‌شوند، جایی که دسترسی به فایل‌های پیشین جدا از هر گونه فعالیت انتشاراتی فعلی، ارزش قابل توجهی دارد.

دسته سوم: مدل‌های مشارکتی cooperative models (ترجمه لغت به لغت: مدل‌های تعاونی)

مدل‌های مشارکتی در ظاهر بسیار متنوع هستند، اما همه آنها به همکاری و اقدام هماهنگ از سوی موسسات در سطح جهانی متکی هستند. همانند مدل‌های بسته‌ای، فقدان هزینه‌های مربوط به نویسنده در مدل‌های مشارکتی برای محققان جذاب است و همچنین صرفه‌جویی‌های مدیریتی را هم برای ناشران و هم برای موسسات به ارمغان می‌آورد.

اشتراک باز^{۱۳} S2O26 احتمالاً شناخته‌شده‌ترین مدل مشارکتی است، اما بسیاری از ناشران کتاب از طریق مدل‌های دیگری مانند سیستم «تعهد» Pledge یا «دانش بدون تعهد»^{۱۴} (Knowledge Unlatched) از اقدام مشارکتی بهره‌مند شده‌اند.²⁷ استفاده از هر یک از مدل‌های شرح داده شده در اینجا برای مجلات یا کتاب‌ها کاملاً امکان‌پذیر است. به عنوان مثال، مدل «تعهد» در دسته «مدل‌های مشارکتی متمرکز بر کتاب» طبقه‌بندی می‌شود، اما برای مجلات هم در حال اجرا است. این تمایز صرفاً برای کمک به ناشران هنگام بررسی مدل‌هایی است که می‌توانند متناسب با نیازهای خاص آنها باشند.

مدل‌های مشارکتی متمرکز بر مجله Journal-focused cooperative models

درست همانند مدل‌های «بسته‌ای»، مدل‌های مشارکتی مجله تا حد زیادی از مسیرها و نمایندگان فروش تثبیت‌شده استفاده می‌کنند، با این مزیت اضافی که تقاضا برای بودجه‌های سازمانی را افزایش نمی‌دهند. با این حال، در مورد دوام بلندمدت مدل‌هایی که به مؤسساتی متکی هستند که اشتراک‌ها را برای محتوای باز حفظ می‌کنند (یا شروع می‌کنند)، به ویژه در شرایطی که فشار فزاینده‌ای بر بودجه کتابخانه‌ها وجود دارد، سوالاتی وجود دارد. به نقل از ریک اندرسون:

آیا اهدا 100.000 دلار در سال به یک ناشر به طور مؤثر بهترین راه برای دانشگاه برای انجام مأموریتش است تا محتوای ناشر بتواند آزادانه در دسترس قرار گیرد؟ یا دانشگاه باید ریسک کند که می‌تواند این بودجه را به سایر برنامه‌های حیاتی (بورسیه‌ها برای دانشجویان به حاشیه رفته، نوسازی آزمایشگاه، یا آن دسته از مطالعات را که با تاکید بر تنوع و برابری قصد انجام آن را داشته‌اند) هدایت کند و به طور معقولی مطمئن باشد که سایر مؤسسات به اندازه کافی از ناشر حمایت خواهند کرد تا مجلات را باز نگه دارند²⁸؟».

^{۱۲}. اصطلاح pay wall در بیشتر متون ترجمه فارسی پیشین پشت دیوار پرداخت ترجمه شده و من برای یک دستی و جلوگیری از مشکل برای خوانندگان از همان عبارت استفاده می‌کنم. لیکن منظور از pay wall پرداخت حق اشتراک است. یعنی باید برای گرفتن مقاله هزینه کنید و پول بپردازید؛ در مقابل دسترسی آزاد.

^{۱۳}. Subscription to Open

^{۱۴}. در بخش‌های بعدی در مدل‌های متمرکز بر کتاب توضیح داده می‌شود.

با این اوصاف، از زمان نگارش آن وبلاگ در سال ۲۰۲۱، مدل‌های مشارکتی توسط طیف گسترده‌ای از ناشران پذیرفته شده‌اند و من هنوز شواهدی از یک سری لغو پیوسته و مداوم که مجلات را مجبور به بازگشت به وضعیت پرداخت-محور paywall کند، ندیده‌ام.

اشتراک باز (S2O) Subscribe to open: بسیاری از پیشنهادات S2O بر اساس قیمت اشتراک تخفیف‌دار با الزام نسبت ثابتی از مشتریان فعلی که اشتراک خود را تمدید می‌کنند، پیش‌بینی می‌شوند.²⁹ اگر آستانه تمدید به حد نصاب برسد، محتوای منتشر شده در آن سال اشتراک، مانند آرشیو، تحت مجوزهای دسترسی آزاد در دسترس خواهد بود. اگر آستانه تمدید به حد نصاب نرسد، تمام محتوا بسته باقی می‌ماند. یکی از بزرگترین معایب S2O، خطر عدم رسیدن به آستانه انتشار دسترسی آزاد در هر سال اشتراک است که نویسندگان را مجبور می‌کند یا هزینه پردازش غیرمنتظره‌ای روبرو شوند و پشت دیوار پرداخت (پرداخت هزینه)، اثرشان را منتشر کنند.

اقدام جمعی Community action: که توسط PLOS¹⁵ معرفی شده است، در این مدل‌ها از مؤسسه‌ای که منتشر می‌کند خواسته می‌شود هزینه‌های مجله را به علاوه مقدار کمی مازاد برای سرمایه‌گذاری‌های آینده پوشش دهند.³⁰ هزینه‌ها به طور عادلانه بر اساس نویسندگان مسئول و مشارکت‌کننده توزیع می‌شوند، در حالی که مقالات نویسندگان مؤسسه‌ای که در مدل "اقدام جمعی" شرکت نمی‌کنند، ملزم به پرداخت هزینه پردازش هستند که سال به سال برای تشویق مشارکت افزایش می‌یابد. در مدل PLOS، هر درآمدی بالاتر از هدف مازاد برای جبران هزینه‌های سال بعد برای شرکت‌کنندگان استفاده می‌شود. در حالی که می‌توان "اقدام جمعی" را به عنوان یک بسته در نظر گرفت، و هزینه‌های پردازش برای نویسندگان غیرشرکت‌کننده نوعی افزایش بودجه است، ماهیت اولویت جامعه در این مدل، آن را در دسته همکاری قرار می‌دهد.

متمرکز Centralized: قدیمی‌ترین مدل همکاری در مجلات، احتمالاً³¹ "SCOAP 3"¹⁶ است که در آن CERN¹⁷ به عنوان مرکزی برای ذینفعانی که مایل به تبدیل مجلات فیزیک ذرات به مجلات دسترسی آزاد هستند، عمل می‌کند. در SCOAP3، هزینه‌های کتابخانه به CERN هدایت می‌شود، که سپس نسبت مقالات مرتبط در عناوین شرکت‌کننده را که از هر کشور می‌آیند محاسبه می‌کند و ارزیابی می‌کند که آیا هزینه‌های فعلی کتابخانه، مشارکت آن کشور را پوشش می‌دهد یا نیاز به افزایش بودجه دارد. در صورت لزوم، با تأمین‌کنندگان مالی و سیاست‌گذاران ملی در مورد افزایش بودجه ارتباط برقرار می‌کند. CERN از مجموعه بودجه برای پرداخت هزینه‌های پردازش برای همه مقالات شرکت داده شده

¹⁵ از اولین ناشران دسترسی آزاد Public Library Of Science

¹⁶ Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics

¹⁷ مرکز تحقیقات هسته‌ای اروپایی centre europeen de recherche nucleaire

در طرح استفاده می‌کند، که به طور پیش‌فرض به مجلات "فقط - دسترسی آزاد" (OA-Only) تبدیل می‌شوند. در اکتبر ۲۰۲۱، SCOAP³ با همکاری OAPEN¹⁸ از گسترش این مدل به کتاب‌ها خبر دادند. یک مدل دیگر هم وجود دارد که می‌توان آن را تحت عنوان مشارکتی در نظر گرفت، اما در حال حاضر عملیاتی نیست:

بخوان و بگذار بخوانند Read and let read : این مدل که توسط ای.جی. بوستونر³² توصیف شده، پیشنهاد می‌کند که مؤسسات تحقیقاتی باید هر ساله مبلغ پایه‌ای را بر اساس تعداد مقالاتی که کاربران مؤسسه در طول سال قبل دانلود کرده‌اند، ضربدر دو، به ناشر بپردازند. مجموعه این پرداخت‌ها، بودجه پایه (خواندن) را تشکیل می‌دهد. هر داندودی که در طول سال زیر پوشش توسط مؤسسه مطالبه نشده باشد، در سال بعد به هر کاربری در وب اهدا می‌شود (بخوانید). این مدل همچنین قیمت هر مقاله را ۰.۵۰ (نیم) دلار آمریکا فرض می‌کند. به نظر من، هر ناشر باید سطح توانایی مالی خود را برای هزینه خواندن هر مقاله تعیین کند، زیرا ۰.۵۰ (نیم) دلار آمریکا ممکن است برای پوشش هزینه‌ها کافی نباشد.

مدل‌های مشارکتی متمرکز بر کتاب Book-focused cooperative models

مدل‌های کتاب‌های دسترسی آزاد در زمان نگارش این متن، موضوع ارزیابی‌های فشرده‌ای هستند، به عنوان مثال از طریق پروژه انتقال دسترسی آزاد برای ناشران کتاب که توسط ALPSP¹⁹، آکادمی بریتانیا²⁰ و OASPA²¹ تأمین مالی می‌شود،³³ و من پیش‌بینی می‌کنم که نتیجه آن، توصیه‌هایی در مورد مدل‌های مشارکتی، نتیجه کلیدی چنین ارزیابی‌هایی خواهد بود.

در مقایسه با هزینه‌های پردازش، مدل‌های مشارکتی متمرکز بر کتاب، هزینه‌های تبدیل کتاب‌ها به دسترسی آزاد را در شبکه وسیع‌تری از مؤسسات مشارکت‌کننده پخش می‌کنند. از بسیاری جهات، این مدل‌ها را می‌توان با اشتراک در فهرست کتاب‌ها مقایسه کرد. با این حال، برخلاف اشتراک، شرکت‌کنندگان می‌توانند از یک مدل مشارکتی متمرکز بر کتاب حمایت کنند، با این آگاهی که کتاب‌هایی که از طریق این حمایت به دسترسی آزاد تبدیل می‌شوند، برای همیشه دسترسی آزاد باقی خواهند ماند.

برخی از مدل‌های کتاب، اشخاص ثالث را در تحویل کتاب‌های دسترسی آزاد دخیل می‌کنند.

¹⁸ . Open Access Publishing in European Networks

¹⁹ . Association of Learned and Professional Society Publishers

²⁰ . British Academy

²¹ . Open Access Scholarly Publishing Association

Pledge : مدل‌های تعهدی با استفاده از یک بازیگر اصلی برای هماهنگی فعالیت، از کتابخانه‌ها، کنسرسیوم‌ها، شرکت‌ها و تأمین‌کنندگان مالی پول جمع‌آوری می‌کنند تا به میزان مشخصی از درآمد که توسط ناشر برای تبدیل یک عنوان به دسترسی آزاد مشخص شده است، برسند. برنامه سرمایه‌گذاری جامعه دسترسی آزاد لیراسیس³⁴(OACIP)²² یک مدل تعهد است، به همان شکل که یک "دانش بدون تعهد" Knowledge Unlatched است. یکی از چالش‌های ناشرانی که با سیستم‌های تعهد کار می‌کنند این است که این اشخاص ثالث معمولاً کمیته‌های انتخابی دارند که تصمیم می‌گیرند کدام عناوین برای هر دوره تأمین مالی واجد شرایط هستند. در حالیکه ناشرانی هستند که مایل به کنترل بیشتر بر اینکه کدام یا چند کتاب آنها می‌توانند به صورت دسترسی آزاد ارائه شوند، وجود دارند و ممکن است مدل دیگری را مناسب‌تر برای نیازهای خود ببینند.

Membership : در این مدل، مؤسسات حمایتی به صندوقی که سالانه بین ناشران شرکت‌کننده توزیع می‌شود، پول واریز می‌کنند. سپس این ناشران محتوای باز (معمولاً بر اساس درآمد سالانه مقیاس‌بندی می‌شود) ارائه می‌دهند، در حالی که سازمان هماهنگ‌کننده برای پوشش هزینه‌های جاری، از ناشران و مؤسسات هزینه دریافت می‌کنند. "کتابخانه باز علوم انسانی"²³ یک مدل عضویت است،³⁵ همانطور که مدل "کتاب باز اشتراکی"²⁴ نیز چنین است،³⁶ اگرچه برخی از فعالیت‌های آنها نیز به عنوان اشتراک یا برنامه‌های حمایتی نام‌گذاری شده‌اند.

دسته دوم این مدل‌ها در این دسته، مدل‌هایی هستند که در آنها ناشران انفرادی فعالیت‌های دسترسی آزاد خود را بدون استفاده از اشخاص ثالث، مالکیت و اداره می‌کنند. برخلاف "مدل‌های بسته‌ای" متنوع که همگی یک نام مشترک دارند (**خواندن و منتشر کردن** read and publish)، این مدل‌ها دارای نام‌های متعددی هستند، اما مانند "مدل‌های بسته‌ای"، می‌توان آن‌ها را به صورت محدود یا بدون محدودیت نیز توصیف کرد. هر دو مدل معمولاً از سطح‌بندی مؤسسات عضو استفاده می‌کنند تا مشارکت را برای هرچه بیشتر مؤسسات مقرون به صرفه کنند.

شیفتهای محدود Capped shifts : که با نام طراحان آن با عنوان Opening the Future³⁷ شناخته می‌شود، یک مدل متمرکز بر تک‌نگاری‌ها (Monographs) است که توسط مارتین ایو²⁵ و فرانسیس پینتر²⁶ ایجاد شده است و در هر دو "انتشارات دانشگاه اروپای مرکزی"²⁷ و "انتشارات دانشگاه

²² . The Lyrasis Open Access Community Investment Program (OACIP)

²³ .The Open Library of Humanities

²⁴ .Open Book Collective

²⁵ .Martin Eve

²⁶ . Frances Pinter

²⁷ .Central European University Press

لیورپول" استفاده می‌شود. "شیفت‌های محدود" از کتابخانه‌ها و کنسرسیوم‌ها می‌خواهد که در یک "فهرست پشتیبان تک‌نگاری"^{۲۸} که همچنان دارای حق اشتراک است، مشترک شوند. درآمد حاصل از اشتراک‌ها برای تأمین مالی انتشار تک‌نگاری‌های جدید دسترسی آزاد استفاده می‌شود و پس از اتمام بودجه موجود، هر کتاب اضافی که در سال منتشر شود، pay wall باقی می‌ماند و باید برایش پرداخت کامل هزینه انجام شود. اگرچه رشد مداوم تعداد کتابها هدف این مدل نیست، اما این رشد مداوم در فهرست پشتیبان دارای حق اشتراک، ممکن است یک اثر جانبی ارزشمند در تشویق مشارکت مداوم کتابخانه باشد. تیم Opening the Future اظهار داشت که "همیشه این امکان برای ناشر و نویسنده وجود دارد که انتشار را تا زمان جمع‌آوری بودجه به تعویق بیندازند، نه اینکه آن را به پایان برسانند." اما در واقعیت، البته، یک تعادل بین نیازها وجود دارد، مثلاً آیا فشار زمانی برای انتشار روی ناشر وجود دارد؟ و ... (نظر شخصی).

شیفت‌های بدون محدودیت Uncapped shifts: مانند "اشتراک باز" یا S2O، و مدل "دسترسی مستقیم آزاد" Direct to Open که توسط MIT Press³⁸ آزمایش شده است، یک مدل "شیفت بدون محدودیت" است که مشترکین را ملزم می‌کند اشتراک خود را در یک لیست کتاب، اغلب با قیمت اشتراک تخفیف‌دار، حفظ کنند. در صورت رسیدن به یک آستانه درآمد از پیش تعیین‌شده، تمام کتاب‌های منتشر شده در آن سال تحت مجوزهای دسترسی آزاد در دسترس خواهند بود. مانند "شیفت‌های دارای محدودیت"، آرشیو فقط برای مشترکین در دسترس است. برخی از مدل‌های "شیفت بدون محدودیت" از جنبه‌هایی از ساز و کارهای مدل "اقدام جمعی" (بالا) استفاده می‌کنند، که در آن درآمد بیشتر از هدف مالی، برای جبران هزینه‌های سال بعد برای شرکت کنندگان استفاده می‌شود.

دسته چهارم: مدل‌های پشتیبانی شده sponsored models

به‌طور کلی، این دسته اکثر معیارهای دسترسی آزاد الماس را برآورده می‌کند، زیرا مدل‌های این دسته نه شامل هزینه‌های نویسنده و نه پرداخت‌های سنتی کتابخانه می‌شوند – اگرچه کتابخانه‌ها اغلب درگیر هستند. در حالی که در ابتدا به عنوان «بودجه غیر کتابخانه‌ای» نامگذاری شده بودند، من اصطلاح واضح‌تر "پشتیبانی‌شده" را از به‌روزرسانی مه ۲۰۲۴ دلتا تینک^{۲۹} اقتباس کردم.³⁹

مدل‌های "پشتیبانی‌شده" مدتی است که فعالیت می‌کنند، و تفاوت‌های آنها به عوامل تأمین‌کننده بودجه و مدت زمانی که بودجه تضمین می‌شود، بستگی دارد. به عنوان مثال، مجلات ممکن است با یک دوره اولیه بدون هزینه

²⁸ .monograph backlist

²⁹ .Delta Think inc.

راه اندازی شوند که در طی آن ناشر بودجه را تامین می کند. مدل های این دسته نه شامل هزینه های نویسنده می شوند و نه پرداخت های سنتی کتابخانه بودجه. در مقابل، eLife یک دوره اولیه بدون هزینه داشت که طی ده سال و با مشارکت ۵۶ میلیون دلاری تأمین کنندگان مالی اولیه، قبل از آغاز اعلام و دریافت هزینه ها در سال ۲۰۱۶، به عنوان یک جریان درآمدی تکمیلی، هزینه ها را پوشش می داد.⁴⁰

SciELO⁴¹ و Latindex⁴²، دو پلتفرم انتشاراتی که عمدتاً در آمریکای جنوبی و در سراسر جهان اسپانیایی زبان فعالیت می کنند، نمونه های بسیار خوبی از مدل های حمایت شده هستند. هر دو پلتفرم از بودجه ترکیبی از دولت های ملی، سازمان های فرادولتی مانند یونسکو، تأمین کنندگان مالی تحقیقات، مؤسسات و موارد دیگر استفاده می کنند و این طرح ها بیش از ۱۵ سال است که با موفقیت اجرا می شوند.

مانند مدل های مشارکتی و "بسته ای"، پرداخت نکردن هزینه ها توسط نویسندگان احتمالاً برای محققان بسیار جذاب خواهد بود و امکان اضافه کردن محتوای «رایگان» به مجموعه های آنها بدون نیاز به مشارکت مالی، احتمالاً به همان اندازه برای کتابخانه ها نیز جذاب است.

با این حال، برای ناشران، بسیاری از مدل ها، نیاز به تلاش اولیه قابل توجهی برای به دست آوردن بودجه دارند که ممکن است در مدت کوتاهی لغو شود، به این معنی که مدل های حمایت شده نگرانی هایی را در مورد برنامه ریزی مالی بلندمدت ایجاد می کنند. سه مدل اول همچنین سوالاتی در مورد کنترل و استقلال ویراستاری ایجاد می کنند. این به معنای مشکل ساز بودن آنها نیست - به هیچ وجه - بلکه صرفاً برای ایجاد احتیاط و توصیه به ناشران برای پیگیری منابع مالی متعدد جهت تضمین پایداری مالی است.

سه مدل اول تمایل دارند مبالغ بیشتری را برای پشتیبانی از انتشار دسترسی آزاد ارائه دهند، اما در برخی موارد، محدودیت های مالی، تعداد مقالات یا کتاب هایی را که ممکن است در هر سال منتشر شوند، یا افرادی را که واجد شرایط انتشار بدون هزینه هستند، محدود می کند. در حالت دوم، نویسندگانی که واجد شرایط دسترسی آزاد رایگان نیستند (مثلاً نویسندگان خارج از موسسه در صورت حمایت سازمانی) ممکن است برای پوشش انتشار دسترسی آزاد، هزینه پردازش از آنها دریافت شود، یا اجازه انتشار نداشته باشند، و یا اجازه انتشار بدون پرداخت هزینه داشته باشند.

پشتیبانی سازمانی (موسسه ای) یا اجتماعی Institutional or society support : در درجه

اول در موسسه های انتشاراتی مأموریت محور مانند انتشارات دانشگاه UCL در لندن³⁰ دیده می شود، پشتیبانی سازمانی به ناشران اجازه می دهد تا دسترسی آزاد بدون هزینه را با اطمینان از اینکه هزینه های عملیاتی آنها پوشش داده می شود، ارائه دهند. در برخی موارد، این امر به نویسندگان درون موسسه محدود می شود، اگرچه این امر جهانی نیست. من فعالیت های انتشارات کتابخانه ای را تحت این عنوان طبقه بندی

³⁰ .University College London: UCL Press

می‌کنم، زیرا اگرچه ممکن است هزینه‌ها از بودجه کتابخانه تأمین شود، اما این فعالیت‌ها بدون پشتیبانی سازمانی امکان‌پذیر نخواهد بود. برخی انجمن‌ها و جوامع به طور مشابه فعالیت می‌کنند، از جمله^{۳۱} UKSG که مجله Insights خود را تأمین مالی می‌کند.^{۴۴} “کالج آمریکایی گوارش”^{۳۲} نوعی پشتیبانی جزئی از جامعه برای مجله گزارش‌های موردی خود دارد که هیچ هزینه پردازشی برای اعضای انجمن دریافت نمی‌کند و فقط ۵۰۰ دلار آمریکا برای غیر اعضا دریافت می‌کند.^{۴۵} اگرچه این یک مکانیسم بالقوه عالی برای افزایش تعداد اعضای انجمن است، اما جز اینکه حق عضویت زیاد باشد، بعید است که هزینه‌های انتشار را به طور کامل پوشش دهند.

موقوفات Endowment: برخی از شرکت‌ها و نهادهای خیریه، صندوق‌های وقفی ایجاد کرده‌اند که برای پوشش جنبه‌های خاصی از یک برنامه انتشاراتی طراحی شده‌اند، اگرچه تحقیقات من نشان می‌دهد که این امر در بین مؤسسات ایالات متحده رایج‌تر است.^{۴۷} البته در برخی موارد، شرکت‌ها ممکن است این صندوق‌ها را به عنوان مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها معرفی کنند. موقوفات از نظر مالی نسبت به پشتیبانی‌های سازمانی قابل پیش‌بینی‌تر هستند، زیرا برای بلندمدت طراحی شده‌اند، اما به ندرت تمام هزینه‌های یک برنامه انتشاراتی را پوشش می‌دهند، بنابراین به ناشران توصیه می‌شود از ابتدا به دنبال جریان‌های درآمدی تکمیلی باشند.

کمک هزینه Grant: یکی دیگر از گزینه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، اهدای پول به شکل کمک هزینه برای فعالیت‌های خاص است. یک نمونه اولیه، صندوق BioMed Central Pfizer بود که هزینه‌های پردازش را برای نویسندگان در کشورهایی که توسط بانک جهانی به عنوان کشورهای کم درآمد طبقه‌بندی شده‌اند، پرداخت می‌کرد. اگرچه جذاب است، اما مدیریت و جمع‌آوری کمک‌های مالی مداوم مرتبط با این گونه پشتیبانی‌های مالی می‌تواند عملکرد آنها را چالش برانگیز کند. دو مدل پشتیبانی‌شده دیگر نیز وجود دارد که معمولاً مبالغ کمتری به همراه دارند، اما می‌توانند یک جریان درآمدی تکمیلی ارزشمند فراهم کنند که در صورت استفاده‌ی دقیق، می‌تواند هزینه‌های مؤسسات یا نویسندگان را تحت یک مدل تجاری دسترسی آزاد دیگر کاهش دهد. از بسیاری جهات می‌توان استدلال کرد که اینها مدل‌های تجاری واقعی نیستند، اما برای کامل بودن مطلب گنجانده شده‌اند.

پرداخت‌های تأمین‌کنندگان مالی Funder payments: تأمین‌کنندگان مالی از گذشته برخی هزینه‌های تراکنش را پرداخت کرده‌اند، اگرچه این دوران ممکن است به پایان خود نزدیک شود.^{۴۸} هیچ

³¹ . United Kingdom Serials Group

³² . The American College of Gastroenterology

چیز مانع از آن نمی‌شود که ناشران یا در واقع مؤسسات از تأمین کنندگان مالی درخواست کنند که به عنوان مشارکت‌کننده کامل به مدل‌های مشارکتی بپیوندند یا برای پوشش نویسندگانی که مشمول قوانین دسترسی آزاد تأمین‌کننده مالی هستند اما تحت پوشش هیچ قرارداد موجود نیستند، یک «افزایش» به یک مدل «بسته‌ای» انجام دهند. این امر در جایی جذاب است که یک تأمین‌کننده مالی خاص مسئول محتوای زیادی از یک ناشر خاص باشد، به خصوص در جایی که تأمین‌کننده مالی دارای قانون دسترسی آزاد است.

تأمین مالی جمعی Crowdfunding: در جایی که موقوفات و کمک‌های مالی به تعداد کمی از سازمان‌ها که مبالغ زیادی اهدا می‌کنند متکی است، تأمین مالی جمعی به اقدامات فردی متکی است و معمولاً مبالغ بسیار کمتری درخواست می‌کند و در هر زمان روی یک قطعه محتوا عمل می‌کند. این روش ممکن است به عنوان مسیری برای دسترسی آزاد برای انتشارات یک‌باره جذاب باشد، اما از آنجا که تأمین مالی جمعی مقادیر متغیری پول به همراه دارد، پتانسیل محدودی به عنوان یک مدل تأمین مالی برای کل سبد ناشران دار unglue.it بهترین نمونه‌ای است که من از سرمایه‌گذاری جمعی واقعی دیده‌ام،⁴⁹ اگرچه برخی از مدل‌های مشارکتی مثلاً "دانش بدون تعهد" Knowledge Unlatched و "کتابخانه باز علوم انسانی"³³ سعی کرده‌اند خود را به عنوان سرمایه‌گذاری جمعی معرفی کنند.

دسته پنجم: دسترسی آزاد جایگزین Alternative OA

مقررات سختگیرانه‌تر تأمین کنندگان مالی، از جمله طرح S، دسترسی آزاد را به عنوان "دسترسی آزاد کامل و فوری به VOR"³⁴ تعریف می‌کنند. مدل‌های موجود در دسته‌های دسترسی آزاد جایگزین، هر دو بخش این تعریف را برآورده نمی‌کنند، یعنی یا دسترسی فوری به چیزی غیر از VOR (که به عنوان دسترسی آزاد سبز نیز شناخته می‌شود) یا دسترسی با تأخیر به VOR را ارائه می‌دهند.

مدل‌های جزئی Partial models

تنها مدل در این دسته، مدلی است پیشگام که توسط "سازمان همکاری و توسعه اقتصادی سازمان ملل متحد" (OECD) برای کتابخانه الکترونیکی خود و با نام فریمیوم Freemium ایجاد شده است و قرار گرفتن آن در طرح‌های طبقه‌بندی، چالش‌برانگیزترین بوده است. می‌توان استدلال کرد که فریمیوم در دسته مشارکتی قرار می‌گیرد و به همکاری بین مؤسسات شرکت‌کننده متکی است تا اطمینان حاصل شود که خوانندگان می‌توانند به طور رایگان به تمام مطالب دسترسی داشته باشند. با این حال، از آنجایی که اجزای رایگان برای مطالعه در مدل

³³ . Open Library of Humanities

³⁴ . version of record (VoR) یا نسخه ضبط شده، که با عنوان نسخه نهایی منتشر شده نیز شناخته می‌شود: نسخه‌ای که در یک مجله، به صورت چاپی و/یا آنلاین منتشر شده است. این مقاله شامل هرگونه بهبود ویرایشی مانند ویرایش کپی یا حروف چینی است که پس از تکمیل فرآیند بررسی دقیق هم‌تا انجام می‌شود. این نسخه معمولاً در وب‌سایت ناشر، به صورت PDF و/یا HTML بدون صفحه بندی و عنوان بندی ناشر در دسترس قرار می‌گیرد.

فریمیوم با دسترسی آزاد کامل برای استفاده مجدد، داده کاوی و غیره یکسان نیستند، من تصمیم گرفتم آن را تحت عنوان دسترسی آزاد جایگزین قرار دهم.

فریمیوم Freemium: کتابخانه الکترونیکی OECD مبتکر دسترسی آزاد رایگان⁵⁰ است، مدلی که به هر کسی اجازه می‌دهد همه چیز را در پلتفرم به صورت رایگان بخواند، در حالی که تعامل با داده‌های زیربنایی، نسخه‌های قابل دانلود، خدمات چاپی، متن کاوی و داده کاوی و سایر خدمات فقط برای مشترکین در دسترس است. فریمیوم می‌تواند یک مدل جذاب برای ناشرانی باشد که محتوا را در قالب‌های مختلف منتشر می‌کنند، که می‌توانند برای کتاب‌های صوتی هزینه دریافت کنند، یا ناشرانی که مجموعه داده‌های زیربنایی بسیار بزرگی دارند و می‌توانند برای متن کاوی و داده کاوی هزینه دریافت کنند.

مدل‌های با تأخیر Delayed models

مدل‌های دسترسی آزاد جایگزین با تأخیر، مدل‌های تجاری واقعی هستند، به این معنی که یا منبع درآمد ایجاد می‌کنند یا بر ماهیت محصول ارائه شده تأثیر می‌گذارند.

سه مورد از مدل‌های دسترسی آزاد با تأخیر نسبتاً مشابه هستند و دسترسی آزاد به محتوایی را ارائه می‌دهند که می‌تواند در فهرست پشتیبان قرار گیرد. این مدل‌ها ممکن است گزینه‌ای پایدار برای برخی از ناشرانی باشند که منابع لازم برای راه‌اندازی هیچ یک از مدل‌های چهار دسته اول را ندارند، مشروط بر اینکه با گزینه واسپارگاه سازگار با تأمین‌کنندگان مالی همراه شوند تا به نویسندگان اجازه دهند نسخه‌ای جایگزین از تحقیقات خود را بلافاصله پس از انتشار در دسترس قرار دهند.

دسترسی با تأخیر Embargoed access:

که اغلب دسترسی آزاد برنزی نامیده می‌شود، تحت عنوان دسترسی با تأخیر، ناشران محتوای خود را پس از انقضای یک دوره زمانی مشخص، آزادانه در دسترس قرار می‌دهند. برخی از ناشران پس از انقضای این دوره زمانی، محتوا را برای همیشه باز نگه می‌دارند، در حالی که برخی دیگر پس از چند سال، محتوا را دوباره قفل می‌کنند. یک مثال خوب، مدل دسترسی تحریم‌شده JSTOR است که آن را دیوار متحرک می‌نامند.⁵¹ دسترسی با تأخیر به مؤسساتی متکی است که اشتراک‌های خود را در فهرست اصلی (یعنی محتوایی که هنوز در دوره زمانی تأخیر است) حفظ می‌کنند تا به چیزی غیر از نسخه ضبط‌شده VOR یا دسترسی با تأخیر به VOR محتوای باز را تأمین کنند، بنابراین می‌توان آن را نقطه مقابل مدل‌های مشارکتی مانند S2O یا تغییر محدود در نظر گرفت. با وجود اینکه در برخی موارد برای مدت زمان طولانی کار می‌کنند، من شواهدی ندیده‌ام که نشان دهد

مدل‌های دسترسی با تاخیر منجر به کاهش اشتراک می‌شوند. (و همه کتابخانه‌ها مجبور می‌شوند باز هم برای اشتراک پژوهشگران خود حق اشتراک را بپردازند. م).

چرخش آستانه Threshold flip : توسط انتشارات دانشگاه کمبریج (CUP³⁵) برای باز کردن مونوگراف‌های خود با عنوان "بازش کن" یا "Flip It Open"⁵² ایجاد شده است. چرخش آستانه یک هدف مالی برای هر کتاب یا یک مبلغ ثابت تعریف می‌کند که برای همه کتاب‌های شرکت‌کننده تضمین شده است. در انتشار اولیه، کتاب دارای دیوار پرداخت است و دسترسی آن آزاد نیست و تنها پس از رسیدن به آستانه مالی باز می‌شود. مونوگراف‌های چاپی CUP همچنان یک سرویس پولی برای کتاب‌هایی هستند که ورق زده می‌شوند و یک جریان درآمدی تکمیلی فراهم می‌کنند. مدل JSTOR "مسیر به سوی باز شدن" یا "Path to Open"⁵³ که در ژانویه ۲۰۲۳ اعلام شد نیز یک باز شدن آستانه‌ای است، اگرچه در این مورد، ناشران درآمد ۵۰۰۰ دلاری (دلار آمریکا) را توسط JSTOR تضمین می‌کنند و همه کتاب‌ها سه سال پس از انتشار باز می‌شوند - یعنی آستانه مبتنی بر زمان است نه مالی.

باز شدن برای مشتری Customer backflip : این طرح توسط الزویر با همکاری NERL³⁶ هندوستان⁵⁴ آزمایش شده است. "باز شدن برای مشتری"، کتاب‌ها یا فصل‌های دارای حق چاپ در بایگانی ناشر را که توسط نویسندگان مؤسسات شرکت‌کننده منتشر شده‌اند، باز می‌کند. برای هر سال از این قرارداد، پنج سال از کتاب‌ها یا فصل‌های منتشر شده قبلی باز می‌شوند، که در مورد قرارداد Elsevier-NERL به این معنی است که قراردادی که از سال ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ اجرا می‌شود، محتوای منتشر شده توسط نویسندگان NERL بین سال‌های ۱۹۸۶ تا ۲۰۰۰ را باز می‌کند و دسترسی می‌دهد. همانند سایر مدل‌های این دسته، "باز شدن برای مشتری" به موسساتی متکی است که در ازای وعده دسترسی آزاد جهانی به محتوای قدیمی‌تر، دارایی‌های قابل اشتراک خود را حفظ می‌کنند. می‌توان استدلال کرد که باز کردن محتوای قدیمی‌تر در مقایسه با مطالب جدیدتر (مثلاً پس از سال ۲۰۰۰) برای ناشر ریسک کمتری دارد. در عوض، به نظر می‌رسد که NERL قیمت کمتری از آنچه پیش‌بینی می‌شد (نزدیک‌تر به قیمت اشتراک اصلی) می‌پردازد.

³⁵ . Cambridge University Press

³⁶ . National e-Repository Limited. (NeRL) یک شرکت گروه NCDEX، یک موسسه بازار زیرساخت در سطح ملی است که رسیده‌های انبار را به صورت الکترونیکی (e-NWRs) در بازار کالاهای هند، تحت نظارت "سازمان توسعه و تنظیم اموال (WDRA)، دولت هند، ثبت و ذخیره می‌کند.

این دسته جایی است که دسترسی آزاد سبز وارد می‌شود. این مدل‌ها به نویسندگان مسیری را برای رعایت الزامات تأمین‌کننده مالی و سازمانی خود ارائه می‌دهند، بدون اینکه نیاز به یک مدل تجاری واقعی از سوی ناشر باشد.

یک مدل واسپارگاهی، دسترسی به یک نسخه اولیه از خروجی علمی را ارائه می‌دهد و آن نسخه‌های پیش‌چاپ است. به نظر من، نسخه‌های پیش‌چاپ مکانیسم بسیار خوبی برای ارائه دسترسی سریع و بدون مشکل به منابع علمی هستند⁵⁵ و علاوه بر توصیه به ناشران برای اینکه اجازه دسترسی پیش‌چاپ را برای همه مقالات ارسالی بدهند، پیشنهاد می‌کنم که ناشران ارسال یکپارچه از سرورهای پیش‌چاپ مربوطه به مجلات خود (و برعکس) را در صورت وجود این امکان، پیاده‌سازی کنند.

نسخه‌های پیش‌چاپ Preprints: مسلمان مسیر اصلی رسیدن به دسترسی آزاد، که نمونه آن arXiv⁵⁶

است، به نویسندگان اجازه می‌دهد نسخه‌های اولیه کار خود را برای بررسی و استفاده عمومی در دسترس قرار دهند. در حالی که استدلال‌هایی هم برای موافقان و هم مخالفان پیش‌چاپ وجود دارد⁵⁷، تا به امروز هیچ مدرکی ندیده‌ام که نشان دهد نسخه‌های پیش‌چاپ اشتباهی نویسندگان را برای انتشار در مکان‌های رسمی کاهش می‌دهد یا به درآمد ناشران آسیب می‌رساند. اکنون چندین تأمین‌کننده مالی، علاوه بر، یا به جای نسخه‌های آرشیو شده‌ی بعدی، نسخه‌های پیش‌چاپ را الزامی می‌کنند و بسیاری، اگر نگوییم اکثر ناشران، ارسال مقالاتی را که قبلاً پیش‌چاپ شده‌اند، در نظر خواهند گرفت⁵⁸.

کمی بعدتر در این فرآیند، بسیاری از دستورالعمل‌های دسترسی آزاد، نویسندگان را ملزم می‌کنند که "نسخه اولیه" نویسنده (³⁷manuscripts) پذیرفته شده (³⁸AAM) را تحت مجوز دسترسی آزاد در دسترس قرار دهند.⁵⁹ مدل‌های واسپارگاهی پیرامون نسخه‌های اولیه AAM می‌توانند در جایی که ناشر نمی‌تواند - به هر دلیلی نسخه ضبط شده VOR - را آشکارا در دسترس قرار دهد، جایگزینی مطلوب باشند. همانطور که در بالا ذکر شد، آنها ممکن است مدل‌های دسترسی آزاد با تأخیر را تکمیل کنند، اما همچنین گزینه‌ای برای ناشرانی هستند که به سادگی توانایی معرفی هیچ مسیر دیگری برای باز کردن را ندارند. البته استدلال‌هایی علیه این مدل‌های واسپارگاهی وجود دارد (اینکه ناشران در طول فرآیند تولید ارزش افزوده می‌کنند، یا اینکه مخازن سازمانی اغلب برای قابلیت کشف، فراتر از موسسه بهینه نشده‌اند، یا اینکه مخازن ممکن است تحت پوشش

³⁷. نسخه اولیه manuscripts نسخه‌ای است که نویسنده یا نویسندگان برای پذیرفته شدن و بررسی همتا برای ناشر ارسال می‌شود. Manuscripts

اکنون در زبان انگلیسی برای این موضوع جا افتاده است و به همین دلیل در ترجمه‌های ماشینی نسخه خطی آمده که به نظرم اصطلاح خوبی نیست. نسخه دستنویس بهتر است ولی باز، دستنویس هم نیست. اینجا برابر آ «نسخه اولیه را گذاشته‌ایم».

خدمات نگهداری با کیفیت بالا نباشند و غیره. 60 اما به همان اندازه استدلال‌هایی به نفع این نوع از دسترسی آزاد وجود دارد. 61 صرف نظر از اینکه یک ناشر چه فکری در مورد آرشیو نسخه‌های اولیه AAM داشته باشد، با توجه به تدوین سیاست‌هایی که این امر را الزامی می‌کند، همه ناشران باید سیاستی برای توضیح موضع خود در مورد چنین آرشیوی داشته باشند.

آرشیو کردن توسط نویسندگان Author archiving : در حالی که از نظر تاریخی بسیاری از دستورالعمل‌های دسترسی آزاد به ناشران اجازه می‌دادند که یک دوره همراه با تاخیر embargo را اعمال کنند، گزینه‌های سختگیرانه‌تر مانند "استراتژی حفظ حقوق" ³⁹ RRS که در ابتدا توسط ائتلاف اس COAlition S پیشنهاد شد و اکنون به طور گسترده توسط موسسات در سراسر جهان پذیرفته شده است 62 مستلزم آن است که AAM از روز انتشار VOR در دسترس باشد. برخی از ناشران استدلال می‌کنند که در دسترس بودن مدل‌های تجاری دسترسی آزاد، و به ویژه خریدهای "بسته‌ای" (که بیشتر کتابخانه‌ها هزینه آن را می‌پردازند و در قالب حق اشتراک می‌پردازند)، آرشیو فوری نویسندگان را غیرضروری می‌کند، 63 زیرا همه نویسندگانی که می‌توانند مشمول "استراتژی حفظ حقوق" باشند باید تحت پوشش یکی از قراردادهای خود قرار گیرند، که به نظر من پیام نامشخص و گیج‌کننده‌ای برای نویسندگانی است که باید از دستورالعمل تأمین‌کننده مالی پیروی کنند اما بودجه‌ای برای هزینه‌های پردازش ندارند و تحت پوشش مدل دسترسی آزاد دیگری نیستند.

آرشیو ناشران Publisher archiving : برخی از موسسات و تأمین‌کنندگان مالی از ناشران خواسته‌اند که "نسخه‌ای اولیه" AAM را فوراً از طرف نویسندگان در مخازن و واسپارگاه‌ها آرشیو کنند. این امر بار کاری نویسندگان و به طور بالقوه برای مدیران واسپارگاه‌های سازمانی را کاهش می‌دهد. در حالی که مدل‌های واسپارگاهی را می‌توان در غیاب سایر مدل‌های دسترسی آزاد به عنوان یک پشتیبان در نظر گرفت، آرشیو ناشران حتی با وجود در دسترس بودن خدماتی مانند "Jisc's Publications Router" می‌تواند از نظر فنی چالش برانگیز باشد 64 و همچنین نیاز به نظارت قابل توجهی برای اطمینان از بایگانی شدن همه نسخه‌های خطی در مخازن و واسپارگاه‌های صحیح در روز صحیح دارد. به این ترتیب، آرشیو ناشران ممکن است گزینه مناسبی برای ناشرانی که فاقد منابع هستند، نباشد.

نوعی از آرشیو ناشران، مدلی است که در ابتدا توسط جان داو به عنوان "اشاعه حداکثری" maximum dissemination توصیف شده است 65. جان می‌گوید:

"اشاعه حذاکثری" به عنوان یک راه حل دسترسی آزاد در همه زمینه‌ها در نظر گرفته نشده است. این مدل به طور خاص بر روی یک مورد واقعاً دشوار متمرکز بود: چگونه ناشران موفقِ انجمن‌های علمی در علوم انسانی و برخی علوم اجتماعی می‌توانند برای اشتراک محصول خود به انطباق با طرح S دست یابند، در حالی که هزینه پردازش مقاله APC و توافق‌نامه‌های تحول‌آفرین واقعاً کمکی نمی‌کنند. (ارتباط شخصی).

در گفتگو با یک مشتری، ما توافق کردیم که اصطلاح "آرشیو ناشر پیوندی" یا linked publisher archiving توصیف‌کننده بهتری برای این مدل است.

به "آرشیو ناشر پیوند داده شده Linked publisher archiving": ناشران تمام نسخه‌ای اولیه AAM را در سایت‌های خود در کنار نسخه‌های ضبط شده AAM ها آرشیو می‌کنند؛ وقتی کاربران از مؤسسات غیرمستترک به صفحه مقاله می‌رسند، هر دو گزینه پیش روی آنها قرار می‌گیرد: (۱) خرید دسترسی به VOR یا (۲) دسترسی فوری به AAM به صورت رایگان. چه در واسپارگاه و چه در صفحه مقاله. مزیت این مدل برای ناشر این است که به آنها اجازه می‌دهد تا میزان استفاده از محتوایی که منتشر کرده‌اند را پیگیری کنند و ارزش مقایسه‌ای که کاربران برای VOR در مقابل «AAM رایگان» قائل هستند را ارزیابی کنند. به نظر می‌رسد برخی از اعضای CHORUS⁴⁰ از نسخه‌ای از "آرشیو ناشر پیوندی" استفاده می‌کنند.

یک مدل واسپارگاه نهایی وجود دارد که تا حدودی یک مدل بی‌فایده و مبهم است، زیرا با هزینه پردازش همراه است. با این حال، از آنجایی که هزینه پردازش منجر به دسترسی به چیزی غیر از نسخه ضبط شده VOR می‌شود، من تصمیم گرفتم این مدل را در دسته واسپارگاهی قرار دهم.

هزینه‌های تولید مقاله Article development charges: در سپتامبر ۲۰۲۳، انتشارات ACS⁴¹ انجمن شیمی آمریکا هزینه‌ای معادل ۲۵۰۰ دلار آمریکا برای نویسندگانی که مایل به دنبال کردن مسیر "آرشیو نویسندگان" هستند، تعیین کرد⁶⁷. این هزینه پس از ارزیابی و راستاری توسط نویسندگانی که حقوق خود را تحت "استراتژی حفظ حقوق" مطالبه می‌کنند، قابل پرداخت است و هزینه‌های تولید مقاله (ADC) را به ترکیبی از مدل‌های تراکشی و واسپارگاهی تبدیل می‌کند. مانند هزینه ارسال، یا در واقع هزینه‌های بررسی همتا که توسط eLife⁴² وضع می‌شود، پرداخت ADC تضمین‌کننده پذیرش نیست. مانند هزینه پردازش، پرداخت ADC امکان

⁴⁰ CHORUS نهادی است که سرمایه‌گذاران، انجمن‌ها، ناشران، مؤسسات و عموم مردم را از سراسر اکوسیستم تحقیقات آزاد گرد هم می‌آورد تا دانش را به اشتراک بگذارد، راه‌حل‌ها را گسترش دهد، نوآوری را پیش برد و از تلاش‌های جمعی حمایت کند.

⁴¹ American Chemical Society

⁴² eLife یک سازمان غیرانتفاعی است که با تغییر نحوه‌ی ارتباط، بررسی و ارزیابی تحقیقات، علم باز را پیش می‌برد. eLife بنا به ادعای خود در تلاش است تا با توسعه‌ی ابزارهای باز و همکاری با جوامع تحقیقاتی، مؤسسات و تأمین‌کنندگان مالی، در حال ایجاد یک اکوسیستم تحقیقاتی جهانی عادلانه‌تر و مؤثرتر است.

دسترسی آزاد فوری را در روز انتشار فراهم می کند - البته در این مورد به نسخه های اولیه AAM به جای نسخه های ضبط شده VOR نویسندگان می گیرند هزینه های تولید مقاله ADC را پرداخت نکنند، باید منتظر بمانند تا ممنوعیت (دوره زمانی تاخیر) ناشران منقضی شود تا بتوانند AAM خود را در یک واسپارگاه ذخیره کنند. توضیح مفصلی در مورد ADC در سال ۲۰۲۳ منتشر شد⁶⁸، که یکی از مفسران اظهار داشت که به نظر می رسد هزینه های تولید مقاله تلاشی برای تبدیل دسترسی آزاد سبز به نوعی طلا باشد.

تکمیلی Supplemental

SPA-SOPS^{۴۳} چندین فرصت برای افزایش دسترسی آزاد شناسایی کرد که مدل های کسب و کار واقعی نیستند، بلکه مکانیسم هایی هستند که ناشران ممکن است بخواهند به موازات توسعه مدل های کسب و کار متناسب با نیازهای خود، آنها را بررسی کنند.⁶⁹ من این محصول و مکانیسم های "صدور مجوز"^{۴۴} و همچنین سیستم های تغییر هزینه را برای کامل بودن در طبقه بندی خود گنجانده ام.

محصولات و مکانیسم های صدور مجوز شامل تبلیغات،⁷⁰ "پلتفرم های تحقیقاتی باز"^{۴۵} و "مجلات قابل اشتراک همزاد دسترسی آزاد"^{۴۶} باشند. در مقابل، "تغییر هزینه"^{۴۷} شامل استفاده از زیر "ساخت های مشارکتی"^{۴۸} یا سایر اشکال انتشار مشارکتی یا کنسرسیومی؛ توقف خدمات چاپ برای کاهش هزینه های چاپ، حمل و نقل، انبارداری و غیره؛ تعطیلی مجلاتی که بازده سرمایه گذاری ندارند یا فعالیت انتشار کتاب را کاهش می دهند؛ سندیکایی؛ و برون سپاری می شوند.

SPA-OPS همچنین وضعیت مجلات تحول آفرین را به عنوان یک گزینه شناسایی کرد، اما با توجه به اعلام برنامه هایی برای لغو به رسمیت شناختن این وضعیت⁷¹ در پایان سال ۲۰۲۴،^{۴۹} دیگر آن را به مشتریان خود توصیه نمی کنم.

^{۴۳} SPA-SOPS الگویی شامل رویه های عملیاتی استاندارد (SOP) برای درمانگران SPA است که برای تضمین خدمات با کیفیت بالا و رضایت مشتری طراحی شده اند.

⁴⁴ Lisencing

⁴⁵ . open research platforms

^{۴۶} . OA siblings of subscription journals (قابل اشتراک در برابر Subscription گذاشته شد که با مدل های اشتراکی یا (Cooperative)

متمايز شود). مجلات همزاد قابل اشتراک مجلاتی هستند که مجلاتی مشابه آنها در مجموعه یک ناشر بزرگ با پرداخت هزینه وجود دارند و می توانید اشتراک سالانه آنها را خریداری کنید.

^{۴۷} . تغییر هزینه یا Cost shifting در انتشارات علمی، انتقال هزینه انتشار مجله از خوانندگان (از طریق اشتراک کتابخانه های موسسات مادر)، به نویسندگان / موسسات پشتیبان و سرمایه گذار دولتی و خصوصی)، از طریق پرداخت هزینه های پردازش مقاله APC یا سایر مکانیسمها (با حرکت سیستم به سمت دسترسی آزاد است. کل هزینه تولید اولیه و انتشار مقاله (و سود ناشر) از بین نمی رود، بلکه در اکوسیستم تحقیقاتی به گونه ای دیگر تخصیص می یابد.

⁴⁸ . cooperative infrastructures

^{۴۹} . مجلات تحول آفرین یا Transformative Journals مدلی برای انتشار بود که ائتلاف اس Coalition S پیشنهاد داد و UKRI هم پشتیبانی می کرد و اتحادیه اروپا به مجلات ناشران کمک هزینه می داد که به تدریج به سمت دسترسی آزاد بروند و هدفهای زمانی تعیین کرده بود که لازم بود

این گزینه‌ها به عنوان تکمیلی طبقه‌بندی می‌شوند زیرا هنوز برای ایجاد درآمد به یک مدل کسب و کار نیاز دارند. به عنوان مثال، یک پلتفرم باز را در نظر بگیرید: اینها سیستم‌هایی مانند F1000⁵⁰ هستند که در آنها تحقیقات قبل از «انتشار» رسمی، از قبل چاپ و به صورت عمومی بررسی می‌شوند، همه در یک پلتفرم. با این حال، F1000 هنوز از APC ها هزینه دریافت می‌کند⁷² - خود پلتفرم باز یک مدل تجاری نیست. به طور مشابه، ناشرانی که تصمیم می‌گیرند در زمینه زیرساخت همکاری کنند، بدون اینکه لزوماً درآمدی ایجاد کنند، هزینه‌هایی را متحمل می‌شوند. به عنوان مثال، می‌توان به Open Access Switchboard⁵¹ اشاره کرد⁷³، یک بخش حیاتی از زیرساخت مشترک که نظارت و گزارش‌دهی بین ناشران، مؤسسات و تأمین‌کنندگان مالی را ساده می‌کند. با این حال، آنچه که Switchboard نظارت و گزارش می‌دهد، فعالیت انتشار مرتبط با مدل‌های تراکنشی، بسته‌ای، مشارکتی یا حمایت‌شده است. در سال ۲۰۲۳، یک دسته جدید، زیرساخت‌های مشارکتی و فعالیت‌های انتشاراتی کنسرسیومی را به عنوان «Quartz OA»⁵² تغییر نام داد⁷⁴، ابتکاری (initiative) که به ترکیبی از تأمین مالی جمعی و تعهدات نهادی متکی است.

نتیجه‌گیری

تعداد زیادی مدل کسب و کار دسترسی آزاد وجود دارد که هم برای کتاب‌ها و هم برای مجلات مناسب است. انتخاب یک مدل به شرایط منحصر به فرد هر ناشر بستگی دارد: آنچه منتشر می‌کنند، پایگاه نویسندگان آنها، پایگاه مشتریان نهادی آنها، تأمین‌کنندگان مالی که در رشته آنها فعالیت می‌کنند و غیره. در سال ۲۰۲۳، NISO یک گروه کاری را برای تدوین شیوه‌های توصیه‌شده برای عملیاتی کردن فرآیندهای دسترسی آزاد تصویب کرد⁷⁵ و یکی از بخش‌های دستور کار آنها تدوین چارچوبی برای شناسایی و طبقه‌بندی مدل‌های کسب و کار دسترسی آزاد است. من این طرح طبقه‌بندی را به این امید ارائه می‌دهم که سکوی پرشی باشد.

References

۱. “ESAC Transformative Agreement Registry,” ESAC Initiative,

ظرف مدت معین، بیش از ۶۰٪ از مقالات مجلات دوگانه (در یک عنوان مجله هم مقالات دسترسی آزاد و هم مقالات با پرداخت هزینه اشتراک) ناشر دچار تحول و دسترسی آزاد شوند. ناشران که حاشیه سودشان مهمتر از هر چیز دیگری بود، این کمک هزینه‌ها را می‌گرفتند ولی به هدفهای تعیین شده ائتلاف نمی‌رسیدند. در نیمه سال ۲۰۲۳، ائتلاف اس اعلام کرد که در پایان سال ۲۰۲۳ این طرح بسته می‌شود و از ۲۰۲۴ مجله جدیدی نمی‌پذیرد و در این مجموعه ۷۷٪ از مجلات علمی - پژوهشی اشپرینگر - نیچر، ۶۳٪ از مجلات الزویر و ۵۶٪ از مجلات ACS و از دریافت کمک هزینه کنار گذاشته می‌شوند.

50. F1000Research یک پلتفرم نوآورانه انتشار مقالات با دسترسی آزاد است که امکان انتشار سریع و داوری همتای باز open peer review و نمایه‌سازی در Scopus را فراهم می‌کند.

51. مرکز سوئیچینگ دسترسی آزاد Open Access Switchboard یک مرکز زیرساختی غیرانتفاعی و بی‌طرف است که فراداده‌های انتشارات دسترسی آزاد را بین ناشران، تأمین‌کنندگان مالی و مؤسسات استانداردسازی و مسیریابی می‌کند و کار گزارش‌دهی انطباق دستی را در توافق‌نامه‌های دسترسی آزاد چند به چند کاهش می‌دهد.

52. کوارتز OA (Quartz OA) مسیر مشارکتی به سوی انتشار دانشگاهی با دسترسی آزاد، منصفانه، پایدار و مستقل است. کوارتز OA، در حال ایجاد یک پلتفرم مشارکتی است تا مجلات و ناشران دانشگاهی مستقل را با جامعه‌ای حمایتی از محققان و مؤسسات مرتبط کند تا انتشار مستقل دسترسی آزاد را پایدارتر و منصفانه‌تر کند.

<https://esac-initiative.org/about/transformative-agreements/agreement-registry/> (accessed 15 August 2024).

Ⓡ. "S2O Community of Practice," Subscribe to Open,
<https://subscribetoopencommunity.org/> (accessed 15 August 2024).

Ⓢ. "Direct to Open," MIT Press Direct,
<https://direct.mit.edu/books/pages/direct-to-open> (accessed 15 August 2024).

Ⓣ. "Community Action Publishing," PLOS,
<https://plos.org/resources/community-action-publishing/> (accessed 15 August 2024).

Ⓤ. "Opening the Future: A Funding Model for Open Access Books," Opening the Future,
<https://www.openingthefuture.net/> (accessed 15 August 2024).

Ⓥ. "SPA-OPS Final Report and Transformative Agreement Toolkit. 06," Information Power,
<https://www.informationpower.co.uk/spa-ops-project/> (accessed 15 August 2024); Lara Speicher et al.,
 "OPERAS Open Access Business Models
 White Paper," Operas, July 30, 2018,
<https://zenodo.org/records/1323708> (accessed 15 August 2024).

Ⓦ. "Business Models for Journals," Open Access Network,
<https://open-access.network/en/information/financing/business-models-for-journals> (accessed 15 August
 2024); "Business models for open
 access book publishing," OAPEN,
<https://oabooks-toolkit.org/lifecycle/article/10432084-business-models-for-open-access-book-publishing>
 (accessed 15 August 2024); Marta
 Błaszczczyńska et al., "OPERAS Business Models White Paper: Collaborative models for OA book publishers
 (Version 2.0), March 2023,"
<https://operas-eu.org/special-interest-group-living-book/open-access-business-models-2023/> (accessed 15
 August 2024).

Ⓧ. Tasha Mellins-Cohen, "Guest Post – Making Sense of Open Access Business Models," The Scholarly Kitchen
 (blog), March 26, 2024,
<https://scholarlykitchen.sspnet.org/2024/03/26/guest-post-making-sense-of-open-access-business-models/>
 (accessed 15 August 2024).

Ⓨ. "Plan S: Making Full & Immediate Open Access A Reality," cOAlition S,
<https://www.coalition-s.org/> (accessed 15 August 2024).

Ⓩ. Dr Alondra Nelson, "Ensuring Free, Immediate, and Equitable Access to Federally Funded Research," Office
 of Science and Technology Policy,
 August 25, 2022,
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/08/08-2022-OSTP-Public-access-Memo.pdf> (accessed
 15 August 2024).

ⓞ. "Publishing Options," Nature,
<https://www.nature.com/nature/for-authors/publishing-options> (accessed 15 August 2024).

ⓟ. "Types of Open Access Agreements," BMJ Author Hub,
<https://authors.bmj.com/open-access/types-of-oa-agreements/> (accessed 15 August 2024).

ⓠ. "Fast-Track," JMIR Publications Knowledge Base and Help Center,
<https://support.jmir.org/hc/en-us/sections/115000419548-Fast-Track> (accessed 15 August 2024).

ⓡ. "Submission Fee Policy," Royal Economic Society,
<https://res.org.uk/submission-fee-policy/> (accessed 15 August 2024).

ⓓ. "Open Access Agreement for the University of California," SpringerNature,
<https://www.springernature.com/jp/librarians/open-research-for-librarians/sn-oa-agreements/oaforcalifornia>
 (accessed 15 August 2024).

ⓔ. "Editorial Process," eLife,
https://elife-rp.msubmit.net/html/elife-rp_author_instructions.html#process (accessed 15 August 2024).

ⓕ. "RSC Launches £1million Gold for Gold Initiative as Open Access Transition Begins," Royal Society of
 Chemistry, 2012,
[https://www.rsc.org/news-events/articles/2012/07-july/rsc-launches-1-million-gold-for-gold-initiative-as-
 open-access-transition-begins/](https://www.rsc.org/news-events/articles/2012/07-july/rsc-launches-1-million-gold-for-gold-initiative-as-open-access-transition-begins/)
 (accessed 15 August 2024).

18. "cOAlition S confirms the end of its financial support for Open Access publishing under transformative arrangements after 2024," cOAlition S, January 1, 2023, <https://www.coalition-s.org/coalition-s-confirms-the-end-of-its-financial-support-for-open-access-publishing-under-transformativearrangements-after-2024/> (accessed 15 August 2024).
19. "Jisc Wiley deal amendments," University of St Andrews, July 2, 2020, <https://openresearch.wp.st-andrews.ac.uk/2020/07/jisc-wiley-deal-amendments.html> (accessed 15 August 2024).
20. Tasha Mellins-Cohen and Gaynor Redvers-Mutton "Transformation: the future of society publishing," *Insights* 33 no. 1, (2020): 1, DOI: <https://doi.org/10.1629/uksg.486> (accessed 15 August 2024).
21. "Read, Publish & Join," American Physiological Society, <https://journals.physiology.org/librarians.read-publish-join> (accessed 15 August 2024).
22. "Karger Read, Publish and Outreach 2024-2026," Jisc, <https://subscriptionsmanager.jisc.ac.uk/catalogue/3001> (accessed 15 August 2024).
23. "ACM OPEN (ACM's Transformative Model for Open Access Publication)," Association for Computing Machinery, <https://libraries.acm.org/subscriptions-access/acmopen> (accessed 15 August 2024).
24. "Frontiers institutional partnerships update – winter 2024," *Frontiers*, February 1, 2024, <https://www.frontiersin.org/news/2024/02/01/frontiers-institutional-partnerships-update-winter-2023> (accessed 15 August 2024).
25. "PLOS Global Equity Model," PLOS, <https://plos.org/resources/global-equity-model/> (accessed 15 August 2024).
26. Subscribe to Open, "S2O Community of Practice."
27. "KU for Beginners," Knowledge Unlatched, <https://www.knowledgeunlatched.org/ku-for-beginners/> (accessed 15 August 2024).
- 14
28. Rick Anderson, "Feasibility, Sustainability, and the Subscribe-to-Open Model," *The Scholarly Kitchen* (blog), April 20, 2021, <https://scholarlykitchen.sspnet.org/2021/04/20/feasibility-sustainability-and-the-subscribe-to-open-model/> (accessed 15 August 2024).
29. "Subscribe to Open," *Annual Reviews*, <https://www.annualreviews.org/S2O> (accessed 16 August 2024).
30. PLOS, "Community Action Publishing."
31. "Home," SCOAP3, <https://scoap3.org/> (accessed 15 August 2024).
32. A. J. Boston, "Read & Let Read: An Alternative to the Transformative Agreement," *Journal of Librarianship and Scholarly Communication* 9, no. 1 (2021), DOI: <https://doi.org/10.31274/jlsc.12908> (accessed 15 August 2024).
33. "Open Access Transitions for Book Publishers (SPA OPS 4.0)," Information Power, <https://www.informationpower.co.uk/open-access-transitions-for-book-publishers-spa-ops-4-0/> (accessed 15 August 2024).
34. "Open Access Community Investment Program (OACIP)," Lyrisis, <https://www.lyrisis.org/content/Pages/oacip.aspx> (accessed 15 August 2024).
35. "The OLH Model," Open Library of Humanities, <https://www.openlibhums.org/site/olh-model/> (accessed 15 August 2024).
36. "Collective, Connected, Sustainable," Open Book Collective, <https://www.openbookcollective.org/> (accessed 15 August 2024).
37. Opening the Future, "Opening the Future: A Funding Model for Open Access Books."
38. MIT Press Direct, "Direct to Open."

٣٩. "News & Views: Sponsored Journals Update," Delta Think,
<https://deltathink.com/news-views-sponsored-journals-update/> (accessed 15 August 2024).
٤٠. Declan Butler, "Open-Access Journal eLife to Start Charging Fees," *Nature* (2016), DOI:
<https://doi.org/10.1038/nature.2016.20700> (accessed 15 August 2024).
٤١. "Home," SciELO,
<https://www.scielo.org/> (accessed 15 August 2024).
٤٢. "Home," Latindex,
<https://latindex.org/latindex/> (accessed 15 August 2024).
٤٣. "Who We Are," UCL Press,
<https://www.uclpress.co.uk/pages/who-we-are> (accessed 15 August 2024).
٤٤. "About," UKSG,
<https://insights.uksg.org/about> (accessed 15 August 2024).
٤٥. "ACG Case Reports Open Access Information," American College of Gastroenterology,
<https://gi.org/acgcr-oa-info/> (accessed 15 August 2024).
٤٦. "Endowments," University of California Press,
<https://www.ucpress.edu/supportus/endowments> (accessed 15 August 2024); "Endowments," University of Texas Press,
<https://utpress.utexas.edu/endowments> (accessed 15 August 2024); "Endowed Publication Programs," The University of Chicago Press,
<https://press.uchicago.edu/books/list/endowments.html> (accessed 15 August 2024); "The MIT Press Receives \$10 million Endowment Gift for Open Access to Knowledge," MIT Press,
<https://mitpress.mit.edu/the-mit-press-receives-10-million-endowment-gift-for-open-access-to-knowledge/> (accessed 15 August 2024).
٤٧. Catherine Neilan, "Pfizer Launches Open-Access Scheme with BioMed," *The Bookseller*, May 6, 2009,
<https://www.thebookseller.com/news/pfizer-launches-open-access-scheme-biomed> (accessed 15 August 2024).
٤٨. "2025 Open Access Policy," Gates Foundation,
<https://openaccess.gatesfoundation.org/open-access-policy/2025-open-access-policy/> (accessed 15 August 2024).
٤٩. "Campaigns," unglue.it,
<https://unglue.it/faq/campaigns/> (accessed 15 August 2024).
٥٠. "Purchasing Subscriptions and Publications," OECD,
<https://www.oecd-ilibrary.org/oecd/purchasing> (accessed 15 August 2024).
٥١. "About the Moving Wall," JSTOR,
<https://support.jstor.org/hc/en-us/articles/115004879547-About-the-Moving-Wall> (accessed 15 August 2024).
٥٢. "OA Book Pilot: Flip it Open," Cambridge University Press,
<https://www.cambridge.org/core/open-research/open-access/oa-book-pilot-flip-it-open> (accessed 16 August 2024).
٥٣. "Path to Open," JSTOR,
<https://about.jstor.org/path-to-open/> (accessed 16 August 2024).
٥٤. "NERL and Elsevier continue agreement and develop open access pilot," Elsevier, February 3, 2022,
<https://www.elsevier.com/en-gb/about/press-releases/nerl-and-elsevier-continue-agreement-and-develop-open-access-pilot> (accessed 16 August 2024).
٥٥. Norman K. Fry, Halina Marshall, and Tasha Mellins-Cohen, "In praise of preprints," *Access Microbiology* 1, no.2 (2019), DOI:
<https://doi.org/10.1099/acmi.0.000013> (accessed 16 August 2024).
٥٦. "arXiv," Cornell University,
<https://arxiv.org/> (accessed 16 August 2024).

<https://doi.org/10.1038/d41586-018-05789-4> (accessed 16 August 2021); Sarvenaz Sarabipour, "Preprints are good for science and good for the public," *Nature* 560, no. 553 (2018), <https://www.nature.com/articles/d41586-018-06054-4> (accessed 16 August 2021).

๕๙. "Sherpa Services," Jisc, <https://beta.sherpa.ac.uk/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. Jisc, "Sherpa Services."

๕๙. "Open post: The rise of immediate green OA undermines progress," OASPA, 2020, <https://www.oaspa.org/news/open-post-the-rise-of-immediate-green-oa-undermines-progress/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. Gates Foundation, "2025 Open Access Policy."

๕๙. "Plan S Rights Retention Strategy," cOAlition S, <https://www.coalition-s.org/rights-retention-strategy/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. "Springer Nature's position on the Coalition S rights retention strategy," Springer Nature, Accessed May 20, 2024, <https://www.springernature.com/gp/open-research/plan-s-rrs>.

๕๙. "Publications Router," Jisc, <https://pubrouter.jisc.ac.uk/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. John G. Dove, "Maximum Dissemination: A possible model for society journals in the humanities and social sciences to support 'Open' while retaining their subscription revenue," Charleston Conference, 2019, <https://docs.lib.purdue.edu/charleston/2019/scholarlycommunication/5/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. "A new path to open access," CHORUS, <https://www.chorusaccess.org/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. "Open Access Pricing for Authors: Article development charge (ADC) for zero-embargo green open access," ACS Publications, <https://acsopencience.org/researchers/oa-pricing/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. Rick Anderson, "The American Chemical Society Offers a New Twist on the Article Processing Charge: An Interview with Sarah Tegen," *The Scholarly Kitchen* (blog), October 2, 2023, <https://scholarlykitchen.sspnet.org/2023/10/02/the-american-chemical-society-offers-a-new-twist-on-the-article-processing-charge-an-interview-with-sarah-tegen/> (accessed 16 August 2021).

๕๙. Information Power, "SPA-OPS Final Report."

๕๙. "Sources of revenue," *The BMJ*, <https://www.bmj.com/about-bmj/sources-of-revenue> (accessed 16 August 2024).

๕๙. cOAlition S, "cOAlition S confirms the end of its financial support for Open Access publishing under transformative arrangements."

๕๙. "How to Publish: Article Processing Charges," F1000 Research, <https://f1000research.com/for-authors/article-processing-charges> (accessed 16 August 2024).

๕๙. "OA Switchboard," OA Switchboard, <https://www.oaswitchboard.org/> (accessed 16 August 2024).

๕๙. "Quartz OA is the cooperative route to fair, sustainable and independent open access academic publishing," Quartz OA, April 30, 2021, <https://quartzoa.pubpub.org/pub/our-proposal/release/1> (accessed 16 August 2024).

๕๙. "NISO Approves Working Group to Develop Recommended Practice for Operationalizing Open Access Business Processes," NISO, July 20, 2023, <https://www.niso.org/press-releases/niso-approves-working-group-open-access-workflows> (accessed 16 August 2024).